

Een goed christelijk jeugdboek is ook „Alberts Avonturen“, door P. Keuning, (met illustraties van Jan Lutz). Een jongen, door zijn oom en diens huishoudster niet met tact opgevoed en daarom een bengel, komt in aanraking met een ouden man, die door de dorpelingen Sint Franciscus wordt genoemd, omdat hij van groote liefde is vervuld voor al het geschapene en er onder gebukt gaat, dat de menschen zoo liefdeloos zijn en zoover kunnen wegdwalen van den hemelschen Vader. Deze Franciscus en zijn huishoudster, ook een door het leven bezochte, nemen den jongen in huis en, door hem te spreken van Jezus en de schuldvergevende genade van den Heiland, altijd weer, oefenen ze een gezegenden invloed op het verweesde, ook geestelijk verweesde, kind. Eenigzins wonderlijk doen de persoonsverhoudingen hier wel aan: een Franciscus-figuur is in het jeugdboek een zonderling. Maar het is juist de verdienste van den Auteur, dat hij deze stof binnen de proporties van het jeugdleven en jeugd-donken weet te plaatsen, zoodat de geestelijke zijde van het Franciscusleven, die den jongen zoozeer ten goede komt, in haar eigenlijke kracht wordt gezien.

Van den heer Keuning, die voor de taak van jeugdschrijver wel berekend is, is ook het derde boek: „Het huisje achter den dijk“. In een verhaal over jeugd-verleidingen en jeugd-zonden teekent het 't gevaar, dat er ligt in het zich laten meetroonen door anderen. De strekking ligt dus vooral op ethisch terrein, maar ook dan is de ethiek gebracht en gehouden binnen de sfeer van het jeugdleven.

„De Jongensjaren van Egbert de Wilde“ door J. K. van Eerbeek (met illustraties van Pol Dom) is een jeugdboek met, als ik niet verkeerd zie, een autobiografischen inslag. Hier en daar vindt men tenminste uitlopers van de lijnen, die in den bundel „Verhalen“ van dezen Schrijver de autobiografische constructie verrieden. En dat terugleven in een verleden werkelijkheid, maakt het verhaalde frisch. Ook hier is het andere de verdienste van het boek. De inhoud zelf is die van het gewone jongensleven met z'n streken en grappen, z'n recht en onrecht, het verkeerd begrepen en verkeerd begrepen worden. Inzoverre is het gebouwd naar het model van het type jeugdboek, dat we ook in zijn neutrale vertegenwoordiging bij tientallen kennen. Maar nu is het juist de andere belichting en de andere uitkomst van de dingen, die hier het onderscheidende aanbrenge en het voor onze jongens tot goede, in christelijken zin opvoedende lectuur maken. Wat ik in de inleiding op dit artikel zeide omtrent de eischen voor het goede christelijke boek is hier in de praktijk te zien: niet een oppervlakkig te weinig en een hinderlijk te veel, doch het juiste evenwicht tusschen verhoudingen en belichting.

Nog zijn er twee meisjesboeken, die in dit verband moeten worden genoemd. Het eerste is „Fré's meisjesjaren“ door Nel van der Vlis (bandversiering door B. S. Claus), een prettig verhaal voor meisjes van 14—18 jaar, 't Verplaatst in het milieu, dat klaarblijkelijk het „meest-getapte“ is in het meisjesboek: het schoolleven; en het brengt een historie, die, even klaarblijkelijk (althans in de boeken!) daarbij hoort: een verhaal van jeugd-liefde. En dan komen aan de orde al de voorvallen, gebeurlijkheden, genoegens, misères, vreugden, verwachtingen en idealen, die uit deze beide sappige stengels van de plant opbloeien kunnen en willen. 't Gewone dus ook weer hier. Maar dan óók met het andere er in en er door. En 't is dat andere, juist dat andere, dat dit boek boven zijn soortgenooten verheft. Het bewaart 't verhaal voor het geëxalteerde, dat dit type verhalen in den regel als een groot gebrek aankleeft: bij de natuurlijke schuchterheid van Fré's ontkennend geloofsleven is er voor hevige emoties en huidruichte oppervlakkigheid geen plaats. De Schrijfter heeft dit goed gezien en duidelijk doen uitkomen. Ook in haar liefdes-geschiedenis. Die groeit langzaam uit klasse-vriendschap op en vormt de bekroning, niet, zooals veelal in deze boeken, den inhoud van het verhaal. In de hoofdzak is dus het gewenschte evenwicht gevonden en dat maakt dit boek goed, doet het met te meer waardeering ontvangen, omdat, blijkens detail-gebreken en stijl-onzuiverheden, de Schrijfter nog staat aan het begin van haar arbeid. Dat de moedelijkheid, die, naar ik boven aantoonde, het genre jeugdlectuur in den regel boven de kracht van beginnende auteurs doet liggen, hier tot een goede oplossing is gebracht, geeft Mej. v. d. Vlis recht op die waardeering. Voor onze meisjes, en in 't bijzonder voor kweekschool-leerlingen onder haar, die zich in de atmosfeer van het boek heelmaal thuis zullen voelen, is het een aardige aanwinst.

't Minst geslaagd van de collectie jeugd-boeken die ik te behandelen had vind ik „Tusschen Spel en Ernst“, door Phé Wijnbeek. De bedoeling is goed: het wil een waarschuwing zijn, niet te spelen met de liefde en ook is de toon wel die, welke het christelijke jeugdboek behoort te hebben. Deze eigenschappen rechtvaardigen een noemen er van in ons verband. Maar in zijn bewerking is het te oppervlakkig; de karakters zijn vrij zwak en de behandeling weinig of niet gemotiveerd. Hier ontbreekt nog duidelijk het even-

wicht tusschen verhoudingen en belichting, omdat de Schrijfter nog te weinig ervaring en te geringe geoefendheid bezit. In het fragmentarische vallen wel goede dingen op te merken: hier en daar, in een enkele teekening, een bepaald gedeelte, vinden we wel de elementen, uit welke het goede jeugdboek wordt opgebouwd. Er zijn dus wel symptomen, die van deze Schrijfter goed werk in dit genre doen verwachten, maar dit boek is nog te veel beginnerswerk, dan dat het als jeugdboek geslaagd mag heeten.

De hier gegeven korte karakteristieken mogen voldoende zijn, om tot een keuze uit deze nieuwe jeugdlectuur in staat te stellen. Voor boek-geschenken en vooral ook voor de aanvulling van de schoolbibliotheek wordt hier geschikt materiaal geboden. Bij den steeds wassenden stroom van, zeer appetijtelijke, neutrale jeugdlectuur, is het een verheuging, aan de christelijke jeugdboeken zulk een beteeuende winst toegevoegd te zien.

C. T.

- 1) Uitgevers Bosch & Keuning, Baarn.
- 2) Idem.
- 3) Idem.
- 4) Uitgave van J. H. Kok N. V., Kampen.
- 5) Idem.
- 6) Idem.

HET BOEK VAN DE WEEK

Quirinus Breen, John Calvin: A Study in French Humanism. A Dissertation to the Graduate Faculty in Candidacy for the degree of Doctor of Philosophy, Department of Church History (The University of Chicago). Wm. B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Mich., 1931.

Calvin en nog eens Calvin. Laten we niet klagen en nog minder roemen. Niet klagen, omdat er een tijd geweest is, dat er misschien nog wel over Calvin gepraat werd hier en daar, maar het bekende „meer geprezen dan gelezen“ zeker op zijn werken van toepassing was. Niet klagen ook, omdat de Calvin-studie bij niet weinigen gepaard gaat met Calvin-waardeering. Het is nog maar een goede vijf en twintig jaar geleden, dat we met eenige verbazing, maar toch ook met groote dankbaarheid hoorden, dat er in Frankrijk een zekere Doumergue leefde, die veel deed aan de studie van Calvin. Maar werd er dan — was het alleen uit leedwezen of ook om onzelve gerust te stellen dat wij toch de eigenlijke Calvinisten bleven? — aan toegevoegd, geesverwant van Calvin is hij nu niet in elk opzicht.

Zoo spraken we in een periode, die nu al heel lang achter ons ligt. Want wat is er al niet gebeurd? Doch — Doumergue leeft nog en werkt nog en geeft nog studien over Calvin. En — het staat niet aan mij om een oordeel over hem uit te spreken — maar ik geloof toch, dat hij dichter bij het oude Calvinisme is gekomen dan te voren.

En hij is niet de eenige! Barth en Brunner willen ook Calvinisten zijn, althans de eerste. Ik weet wel, hoe er over dit Calvinisme te oordeelen valt en ik zal er evenmin tevreden mee zijn, als hun landgenoot Grob te Zürich. Maar men wil toch Calvinist, Gereformeerd zijn. En er is een tijd geweest, dat ieder fatsoenlijk man zich daarvoor zou geschaamd hebben.

Dat brengt mij bij de andere zijde. We moeten niet alleen roemen. Wat is de oorzaak geweest, dat Calvin weder in eere kwam? Zeker niet alleen afkeer van de ervarings-theologie, die zich altijd meer naar Luther oriënteert. Troelsch, die de betekenis van het Calvinisme in de geschiedenis zag, heeft ook niet te vergeefs geleefd. Maar het optreden van Troelsch leert ook, dat er iets de cadents kan liggen in een historisch onderzoek. Dat is daar, waar geen onderzoek is om hetgeen, waarvan men zich geestverwant weet, beter te verstaan, maar waar men, omdat men zelf niets meer te zeggen heeft, gaat zoeken in het verleden. Er is nog een reden om niet te roemen. Vergelijken we eens, wat men in Duitschland voor Luther heeft gedaan, dan komt Calvin nog veel te kort.

Daarom blijft er voornamelijk alle reden om elke studie over Calvin met vreugde te begroeten. Vooral wanneer die komt van een geestverwant van Calvin. Daarom ben ik blijde, dat ik hier de aandacht mag vestigen op een proefschrift over Calvin, geschreven door een Calvinist. Het komt uit Amerika en diende om aan de universiteit te Chicago den titel van doctor in de filosofie te verwerven. De titel luidt: John Calvin: a study in French Humanism. De naam van den schrijver is Quirinus Breen, die van den uitgever Wm. B. Eerdmans, Pub. Co., Grand Rapids, Mich.

Nu dus niet Calvin de theoloog, maar Calvin de jurist en Calvin de litterator. Ook de tijdgenooten van Calvin. Maar dat, laat ons er dat dadelijk aan mogen toevoegen, met de bedoeling om den geheelen Calvin, bepaald ook den theoloog Calvin, beter te leeren verstaan. In zoverre is het laatste of zevende hoofdstuk van dit boek het belangrijkste,

waarin de baten worden opgenoemd, die Calvin later na zijn bekeering van zijn humanistische vorming heeft genoten. Dat spitst zich dan weer toe in de derde afdeeling van dit hoofdstuk, waarin ten aanzien van een aantal concrete punten wordt opgenoemd, welke die baten waren. In het middelpunt staat daarbij het stuk van de gemeene gratie. Overigens kan ook gesproken worden van een bepaalde breuk met het humanisme.

Zie hier het groote belang van dit boek. Nu verklaar ik dadelijk, dat ik niet in staat ben om te zeggen, of wat Dr Breen over Calvin schrijft in elk opzicht historisch juist is. Om dat te kunnen doen, moet men meer in bijzonderheden studie gemaakt hebben van Calvin en zijn tijd, dan door mij is gedaan. Ik verklaar ook, dat Dr Breen mij wat veel afhankelijk lijkt van wat anderen over Calvin hebben geschreven en dat hij verstandiger had gedaan met wat minder in het Engelsch te vertalen en wat meer de eigen woorden van Calvin in het oorspronkelijke te geven. Maar misschien is in Amerika, waar men nu eenmaal ver van Frankrijk en Zwitserland is en voor Amerika niet anders mogelijk. Maar met dit dubbele voorbehoud, waarvan het eerste beteekent het afwijzen van een eigenlijke beoordeeling, kan ik verklaren, dat ik dit boek met genoegen heb gelezen.

Eerst om zijn breede opzet. We zien Calvin inderdaad tegen den achtergrond van zijn tijd. Daar door juist zien we, wat Calvin meer was dan zijn tijd, wat hij aan zijn tijd heeft gebracht. In de tweede plaats, omdat we duidelijk hooren, waar de verdiensten van Calvin op juridisch en bepaald ook op literair-wijsgeerig gebied lagen. Dan om de wijze, waarop Dr Breen de stof heeft verwerkt. Hij schrijft duidelijk, geeft korte paragrafen, die helder uiteenzetten, wat de bedoeling is; hij is gelukkig in de keuze van zijn citaten.

Dit is een boek, dat niet alleen voor theologen geschikt is. Wie Engelsch kent, kan het lezen. En het lijkt me een boek, dat wel in breederen kring belangstelling zal wekken. Juist omdat het zooveel over het humanisme, de universiteiten, de studie, vele geleerden in het algemeen geeft.

Het brengt op de hoogte van het wetenschappelijk leven uit het eerste deel van de zestiende eeuw. Het laat zien, wat Calvin en het Calvinisme daar aan hebben te danken. Maar ook, hoezeer Calvin ons verder bracht.

F. W. G.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Onze tijdrekening.

II.

Op de Grieksche kalenderregeling beloofde ik terug te zullen komen. Deze is in den loop der eeuwen nog al eens gewijzigd. In 594 v. Chr. werd door Solon te Athene ingevoerd het maanjaar van 354 dagen, dat, zooals we weten, p.m. 11 dagen korter is dan het zonnejaar van 365 1/4 dag. Om nu dit verschil, dat na verloop van tijd toeneemt, te compenseeren, stelde Solon vast, dat elke 3 jaren een extra maand (een schrikkelmaand) ingelast zou worden. Deze regeling bleek niet te voldoen. Daarom voerde Kleostratos in ongeveer 540 v. Chr. een betere regeling in. Hierbij bleef 't maanjaar 354 dagen tellen, gevormd door 12 maanden van afwisselend 30 en 29 dagen, maar in de vaststelling der schrikkelmaanden week hij van Solon af. Kleostratos gebruikte een achtjarige periode of, anders gezegd, een cyclus van 8 jaren, waarbij in elk derde, vijfde en achtste jaar de schrikkelmaand van 30 dagen ingevoegd werd. Acht jaren hadden dus te samen 8 maal 365 plus 3 maal 30 d.i. 2922 dagen. Een jaar had gemiddeld dus 365 1/4 dag. U ziet dus, dat deze regeling nog zoo slecht niet was. Tot 432 v. Chr. bleef deze kalender bestaan. In dat jaar voerde Meton een andere cyclus in en wel een cyclus van 19 jaren. Hij had namelijk ontdekt, dat na verloop van 19 jaren van 365 1/4 dag de volle en nieuwe manen, dus de verschillende maanfasen, op dezelfde data terugkeerden. Om dit te kunnen controleren moeten we eerst weten, hoeveel tijd er verloopt tusschen twee opvolgende nieuwe manen. Waarnemingen hebben geleerd, dat dit tijdsverloop lang niet altijd even groot is, maar gemiddeld 29.5305 dagen bedraagt. Dit tijdsverloop van ruim 29 1/2 dag noemt men gewoonlijk lunatie. Als men nu 19 jaren neemt van 365 1/4 dag, heeft men 6939.75 dagen terwijl 235 lunaties 6939.55 dagen bevatten, dat is dus bijna evenveel; het scheelt slechts ongeveer 1/4 dag op de 19 jaren. Meton voerde dus dezen cyclus in van 19 jaren, bestaande uit 12 jaren van 354 dagen en 7 jaren, die een schrikkelmaand hadden en wel het 3de, 5de, 8ste, 11de, 13de, 16de en 't 19de jaar van dezen cyclus. Calippus maakte later de overeenstemming nog iets mooier, doordat hij, na vier 19-jarige perioden dus na 76 jaar één dag liet uitvallen.

Deze kalender van Meton werd met gouden let-

teren
Minerv
Guld
woonl
rangn
jarigen
voor
boven
Paasch
Natr
slechts
houdin
baar e
eindig
regelin
bepaal
lang
't geen
de wa
maand
Thar
Romein
tijden
jaar w
gen) e
August
w.z. de
Novem
beteek
Rom
g har
tracht
te ont
ming l
wilde
ren. H
te stel
toegev
bruari
de laat
er schr
jaar n
had or
cyclu
355, 3
don't
Febru
donius
Febr.
Alle
daar b
brenge
April
Beh
Teind
Oma
verzet
Jan. er
Als
gemidd
te lang
maken
periode
van 37
minder
Geen
tijdrok
volk e
hiervan
dit op
door b
ze 'tja
den d
loopen.
BUI
De acti
Voór
verban
zending
„genoo
beton-
onmidd
schap l
niet or
maakte
een na
„Bauh
vereeni
uit zull
voor e
jongen
leiding
gerefor
richting
mertes
van he
het str
ben, v
wij ze

die Calvijn
humanistische
ch dan weer
stuk, waarin
punten wordt
In het mid-
de gemeene
worden van
te.

lit boek. Nu
staat ben om
alvijn schrijft
dat te kun-
lecheden stu-
zijn tijd, dan
dat Dr Breen
anderen over
verstandiger
Engelsch te
den van Cal-
vijn misschien
aal ver van
amerika niet
iele voorbe-
het afwijzen
ik verklaren,
gelezen.

in Calvijn in-
ijn tijd. Daar-
ser was dan
bracht, in de
hooren, waar
h en bepaald
Dan om de
verwerkt. Hij
m, die helder
ij is gelukkig

oor theologen
n het lezen.
eederen kring
het zooveel
n, de studie,

enschappelijk
tiende eeuw.
vinisme daar-
zeer Calvijn

F. W. G.

HAP
K

beloofde ik
len loop der
v. Chr. werd
iet maanjaar
en, pl.m. 11
in 365 1/4 dag.
van tijd toe-
on vast, dat
rikelmaand)
g bleek niet
atos in on-
ag in. Hierbij
gevormd door
n 29 dagen,
aanden week
gebruikte een
een cyclus
de en achtste
en ingevoegd
men 8 maal
en. Een jaar
dus, dat deze
432 v. Chr.
jaar voerde
een cyclus
dekt, dat na
de volle en
maanfasen,
lit te kunnen
hoeveel tijd
nieuwe ma-
dat dit tijds-
is, maar ge-
tijdsverloop
onlijk luna-
n 365 1/4 dag.
235 lunaties
na evenveel;
de 19 jaren.
an 19 jaren,
1 en 7 jaren,
wel het 3de,
de jaar van
for de over-
t hij, na vier
een dag liet
t gonden let-

teren gegrift in de muren van den tempel van Minerva. Hiervan is afkomstig het zoogenaamde Gulden Getal, in de moderne kalenders gewoonlijk nog opgegeven. 't Gulden getal stelt het rangnummer van een bepaald jaar in een 19-jarigen cyclus voor. Zoo is bijv. het gulden getal voor 1932 XIV, d.w.z. 1932 is het 14de jaar in bovengenoemden cyclus. Bij de bespreking van de Paascheestregeling kom ik hierop nader terug.

Natuurlijk zijn alle bovenstaande berekeningen slechts min of meer goede benaderingen. De verhouding tusschen zonnejaar en lunatie is onmeetbaar en kan dus niet door een verhouding van twee eindige getallen uitgedrukt worden. Elke kalenderregeling, hierboven genoemd, bezit dus slechts een bepaalden graad van nauwkeurigheid en op den langen duur zullen dus de afwijkingen tusschen 't geen op bovenstaande manier berekend werd en de waargenomen verschijnselen (met name de maanfasen) hoe langer hoe grooter worden.

Thans gaan we over tot het bespreken van de Romeinse Kalenderregeling. Van de aller-oudste tijden is weinig bekend. Onder Romulus had het jaar waarschijnlijk 10 maanden (ongeveer 300 dagen) en liep van Maart tot December. Juli en Augustus heetten toen nog Quintilis en Sextilis, d.w.z. de 5de en de 6de maand. September, October, November en December volgden hierop. De namen beteekenden respect. 7de, 8ste, 9de en 10de maand.

Romulus' opvolger, Numa Pompilius bracht eenige hervormingen aan omstreeks 700 v. Chr. Hij trachtte een jaar of beter gezegd een tijdrekening te ontwerpen, die de maanden in overeenstemming bracht met den loop der maan, maar tevens wilde hij een burgerlijk jaar van 365 1/4 dag invoeren. Hij begon met een jaar van 355 dagen vast te stellen, bestaande uit 12 maanden. De nieuw toegevoegde maanden heetten Januarius en Februarius; de eerste kwam aan 't begin vóór Maart, de laatste aan 't eind na December. Verder moesten er schrikkelmaanden zijn. Om de twee jaar had een jaar niet 12, maar 13 maanden. De extra maand had om de beurt 22 en 23 dagen, zoodat er een cyclus van 4 jaren ontstond, van respect. 355, 377, 355, 378 dagen. De extra maand heette Mercedonius en werd ingelascht tusschen 23 en 24 Februari. Men telde dus 22 Febr., 23 Febr., 1 Mercedonius, 2 Merc. enz. tot 22 of 23 Merc., dan 24 Febr. enz.

Alle maanden hadden een oneven aantal dagen, daar hun bijgehoof de oneven getallen als gelukbrengende beschouwde. Jan. had 29, Maart 31, April 29 dagen enz.

Behalve Februari, de ongeluksmaand, die aan 't eind het jaar besloot met 28 dagen.

Omstreeks 400 v. Chr. werd Februari echter verzet en op de tweede plaats gebracht tusschen Jan. en Maart.

Als men dit narekent, blijkt Numa's kalenderjaar gemiddeld uit 366 1/4 dag te bestaan, dus 1 dag te lang te zijn. Om zijn ontwerp ingewikkelder te maken werd vastgesteld in de laatste twee 4-jarige perioden van een cyclus van 24 jaren de jaren van 377 en 378 dagen ieder met 6 dagen te verminderen.

Geen wonder, dat een dergelijke gecompliceerde tijdrekening weinig bijval vond bij 't Romeinse volk en daar de priesters, die voor de uitvoering hiervan hadden zorg te dragen, weinig ijver in dit opzicht betoonden, is het te begrijpen, dat door hun nalatigheid en machtsmisbruik, waarbij ze 't jaar willekeurig verkortten en verlengden, op den duur de kalender geheel in de war moest loopen.

J. M. SMORENBURG.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

De actie van de jonggereformeerden in Zwitserland.

VIII.

Vóór ik nu ook weer dit terrein verlaat dat in verband staat met socialen arbeid en inwendige zending, deel ik tot afscheid nog iets mede van het „genootschap Bouwhut“, opvoedingsinrichting voor beton- en cementwerkers enz.“ te Glattbrugg, in de onmiddellijke nabijheid van Zurich. Dit genootschap bestaat sinds het jaar 1927; hoewel toen nog niet onder dezen naam. De schenking Dapples maakte het mogelijk, ook met dezen tak van arbeid een aanvang te maken. Mij viel te beurt met de „Bauhütte“ kennis te maken. Tot nu toe zocht de vereeniging hare leerlingen het liefst te recruteeren uit zulken, die bij ons in aanmerking zouden komen voor een rijksopvoedingsgesticht. Het doel is deze jongens op te leiden tot degelijke werklui; deze opleiding draagt een beslist christelijken en nader gereformeerden geest. Ik heb de eenvoudige inrichting bezocht; de jongens zien werken; hun kamertjes gezien en ontving een uitnemend indruk van het geheel. Ook dit werk ligt in de lijn van het streven van mannen die de arbeiders liefhebben, voor hen leven en werken; die hen kennen, wijl ze onder hen hebben verkeerd, met hen heb-

ben gewerkt om ten hunnen behoeve te kunnen werken. We hebben hier niet te doen met medeproletariërs, die zoo gauw mogelijk den kiel verwisselen met het jacquet en liever nog met de smoking, maar met zulken die hun „heerenpak“ uittrokken en den kiel aandeden, opdat zij zouden leeren kennen degenen, die zij liefhadden, welke liefde zij niet alleen met woorden, maar ook met de daad jegens malkanderen bewezen. Wilt ge ook van dit „werk“ meer weten, vraag het Bericht van Augustus 1930 aan bij de Geschäftsstelle: Genossenschaft Bauhütte, Flühgasse 56, Zurich 8. Dan kunt ge ook lezen van de uitnemende resultaten. Men heeft van de zijde der werkgevers bijzonder graag de jongens van de „Bauhütte“.

Het ligt als voor de hand, dat deze groep zich niet afzijdig houden kan en wil van de jeugdbeweging. Ook Duitsch-Zwitserland heeft zijn jongelingsbond en deze bond heeft zijn orgaan. Het heet: „Organ für die evangelische Jugend der Deutschen Schweiz“ en draagt tot titel: „Jungschär“, de Jonge Schare. Deze „Jungschär“ gaat met Januari zijn dertienden jaargang in. Het trof mij, dat no. 2, Xlle jaargang opent met een stuk uit Calvijn's Institutie. Ik vond dan ook onder de medewerkers meer dan een bekenden naam uit den kring der jonggereformeerden. Nummer 5 vangt ook al weer aan met een stuk uit Calvijn's Institutie. Eigenlijk zijn dat de eenige nummers die ik van dit orgaan inzag. Derhalve mag ik zeggen: de afleveringen die ik van dit bondsorgaan inzag vingen aan met de weergave van stukken uit Calvijn's Institutie. En zeer gepaste stukken: nummer vijf met wat de Institutie zegt over deemoed. Met terugslag op dezen aanvang komt in deze aflevering een pittig stukje voor van ds R. Grob over „Tweeërlei deemoed“. Het vangt aldus aan: deemoed is een kenmerk van een mensch vervuld van de hoogheid Gods. Aangegepen door de majesteit van God, waarvoor alle menselijke grootheid zinkt in het stof. Ik ben geringer dan alle deze weldadigheid bewezen aan uw knecht (Gen. 32:10). In nummer 2 van dezen zelfden jaargang schrijft ds Grob over: De nieuwe tijd en hij vangt aldus aan: niet immer is het ouderwetsche goed. Er zijn tijden die iets nieuws brengen dat beter is dan wat tot nu toe was. Dit geldt ook voor den jongen man van onze dagen. Daarop haalt hij even de geschiedenis aan en zegt dat voor een twaalfal jaren als ideaal mensch voor de jongelui gold: de revolutionair, maar dat is anders geworden. Heil allen, zoo eindigt dit stukje, die den nieuwen tijd tegemoet treden! God verlosse hen door Christus, onzen Heer! Hij doe hen wassen in den nieuwen strijd voor Zijn rijk! Hij leide hen allen ten heiligen oorlog en ook U!

Kent onze gereformeerde jongelingsbond deze groep? Of heeft het sollen met Groen's zoo vaak verkeerd toegepast woord: In ons isolement ligt onze kracht, op den bond een verkeerd invloed uitgeoefend? In ieder geval wil ik het adres van dit bondsorgaan geven! Ik weet van nabij hoezeer door velen onder de jongeren gevoeld wordt dat men aansluiten moet en nog eens aansluiten om sterke geleiden te vormen en elkander tot een hand en voet, oog en oor moet zijn. Van anderen leerende, gezegend worden om aldus ten zegen te zijn. De Geschäftsstelle des Bundeskomitee is Zurich, Sihlstrasse 33. Dat voor de redactie: Jb Stutz, Jugendsekretär, Küssnacht, Zurich.

Het ligt voor de hand, dat de jonggereformeerden vooral bekommerd zich betoonden met het oog op het catechetisch onderricht voor de jongeren, en daarom bemoeien zij zich in de eerste plaats, dat de catechismus weer gekend zal worden. Het zevende nummer van de gereformeerde geschriften uitgegeven door de jonggereformeerden is een uitgave van den Heidelberger Catechismus, in tweeërlei formaat, een dunder en een wat goedkooper. Van de goedkoopere uitgave verscheen in 1930 reeds het 5-10 duizendtal en van de duurdere het vierde duizendtal. Ik wil deze uitgaven nog even bekijken. Ze zijn bijzonder goed verzorgd en kunnen eene vergelijking met welke uitgave ook, bij ons in gebruik, glansrijk doorstaan. Dit getuigt voor den geloofsmoed en durf der jonggereformeerden. Ze hebben klaarblijkelijk een sterk geloof in de toekomst. Aan deze nieuwe uitgave is de oude derde ten grondslag gelegd, die in 1563 in de kerkorde van de Phaltz werd opgenomen na tot belijdenisschrift te zijn aangenomen. Veronderde woorden enz. werden vervangen door zulken die nu gangbaar zijn, doch in bijzonder nauwe aansluiting met den zin van den verouderden tekst. Men is daarbij zóó conscientieus te werk gegaan, dat in twijfelachtige gevallen de oude latijnsche uitgave van 1563 vergeleken werd. Tevens nam men over de bewijspiaatsen uit de Heilige Schrift die in deze oude uitgave voorkomen. Had men met klaarblijkelijke fouten te doen, dan werden die natuurlijk verbeterd. Het gebruikte lettertype is de mooie oude Duitsche letter. Dat hoort er zoo bij! Er is bij deze groep volstrekt geen sprake van navolging van hetgeen ook bij ons wel eens gebeurde, te weten: dat men voor den kop van „De Standaard“, „De Herant“ en ook bij andere drukwerken uit onzen kring afkomstig, dien zoo fijn gesneden ouderwetschen Duitschen lettervorm gebruikte. Dit is iets dat als spontaan gebeurt. Geen archaïsme, doch mede

uit aesthetischen drang, wordt deze vorm gaarne gekozen. Bij ons hoorde men wel eens de eenvoudigen spreken van „Bijbeldruk“. Nog herinner ik me uit mijn prilste jeugd dat een echte „Stämfries“, van wiens familienaam er ook onder onze predikanten gevonden worden, in argwaan de gedachte opperde, dat in de leesoeeningen voor de kinderen op de scholen deze lettervorm niet meer voorkwam opdat ze ouder geworden niet in staat zouden zijn den Bijbel en andere boeken, waren ze met deze letter gedrukt, te kunnen lezen. Ik haal deze herinnering op ten bewijze, dat er, zelfs in den lettervorm welke gekozen wordt, nog wel eens iets spreken kan.

Dit is zeker dat onder ons geen enkele uitgave van den Heidelb. Catechismus in gebruik is, die kan wedijveren met deze.

Dat de jonggereformeerde actie tegenstand ondervindt, spreekt vanzelf. Gaarne kleineert men hun doen en beginsel. Een der onzen vroeg eens aan een der meest genoemde theologen van deutsch-zwitscherschen oorsprong naar deze groep; uit het antwoord van den geleerde bleek, dat hij ze geen invloed toekende. Ouderen smalen en spreken van „Kuyperieren“, ze bedoelen er mede, dat Grob en de zijnen Kuyper kopiëren. Niets is minder waar dan dit kleineerend spreken. Als die godgeleerde richtingen, die ook in ons land nog al een hoog woord voeren, zoozeer van „vreemde smetten“ vrij waren als deze jonggereformeerde Zwitsers, dan zouden ze niet steeds weer met allerlei „neugkeiten“ komen. Over dit laatste spreek ik hier geen oordeel uit, alleen maar wil ik opmerken, dat aan hen wat meer voorzichtigheid niet kwaad zou staan als ze het hebben over „Kuyperieren“. Echter wel hebben ze met de gereformeerden van ons land gemeen, dat ze aanknooping zoeken bij het verleden, wat op eigen bodem is geschied en dus in den goeden zin genomen nationaal bezit is. In het „Vorwort“ antwoordende op de vraag: Hoe is de Heidelberger Catechismus ontstaan, wordt opgemerkt dat de Heidelberger Catechismus, met de Helvetische belijdenis van 1562, en de Leerregels van Dordrecht, het belangrijkste belijdenisschrift der gereformeerde kerken is. Hier staat in dit voorwoord een kleine fout; de Synode van Dordt wordt in 1614 gesteld; dat is eerder een druk- dan een schrijffout, de 4 van veertien gelijk zooveel op een 9. Het „Vorwort“ vestigt op vier zaken de aandacht. Twee vragen worden beantwoord: hoe de Catechismus ontstond en tot wie hij zich richt; voor wie is hij bestemd? Hij is een belijdenisschrift. Ergo is hij een boek voor het leven. Juist daarom noodig voor het onderwijs aan de catechisanten te geven om ze voor te bereiden en te leiden tot de openbare belijdenis. Verder wijl de Catechismus steeds weer leidt tot de Schrift diene hij voor de huiselijke godsdienstoeffening en hij biedt zeer stichtelijke lectuur voor het persoonlijk leven. In een derde woord vooraf wordt er op gewezen, dat die oude Catechismus zulke duidelijke antwoorden geeft op nieuwe vragen, op vragen van den dag, van den nieuwen tijd. In het vierde woord wordt nog iets over den tekst gezegd en beweerd dat in kerken die wahrhaft gereformeerde kerken zijn de Catechismus ook nu nog, als voor vierhonderd jaar, in afzonderlijke Catechismuspredikatiën van Zondag tot Zondag wordt behandeld. Het wijst nog op het bijzonder nut van zulk een onderricht en prediking; op de bijzondere kracht, die daarin schuilt, zoowel voor het persoonlijk leven als voor dat der gemeente. Nu ik dit voorwoord voor deze uitgave heb gelezen kan het mij niet meer verwonderen, dat wij het verblijdend bericht lezen, dat reeds in een mooi aantal kerken in het kanton Zurich de Catechismusprediking weer in gebruik is gekomen. Daar voeg ik nog een tweede opmerkelijk bericht aan toe en wel uit het kanton Bern. Enkele gemeenten in dit zoo vrijzinnig kanton wenschen niet anders dan psalmen in hun godsdienstoeffening te zingen en opdat zij dit zoo goed mogelijk zullen kunnen, oefenen ze zich in het „psalmzingen“ in psalmavonden.

G. KEIZER.

PERSSCHOUW

Kwestie-Ubbink.

Ons overzicht vervolgend, citeren we eerst Docent Wiase, chr. gerof., uit „De Wekker“. Deze merkt op:

Deze „Nieuwe Belijdenis“ lijkt mij meer „modern“ dan nieuw. Ik vind er allerlei allang veroordeelde zienswijzen in. Ik geloof, dat Dr Ubbink eigenlijk, als hij zich zelf eens goed analyseert, en als hij dus dóórdenken, dóórredeneeren, en dóórconcludeeren durft, dat hij dan ten slotte zou moeten zeggen: ik ben eigenlijk voor: heelemaal geen belijdenis, want dat is toch het eindkantoer (of 't begin?) van zijn subjectivistische beschouwingen. Afgedacht nog van de ongereformeerde, ja ik geloof onschrijftuurlijke en onkerkelijke stellingen en uitspraken die we overal in zijn boek vinden, lijkt mij deze nieuwe belijdenisproeve ondeugdelijk en onbruikbaar, omdat zij slechts vertolkt (voor hoe lang?) de privé opvatting van hetgeen iemand persoonlijk in eigen subject heeft